

Nederluleå kyrka, Norrbottens län

Sammanställning av viktiga händelser för kyrkan relaterade till källor

Kommentar

Nedan redovisas uppgifter hämtade från ATA och Norrbottens museums aktarkiv. För att få en så fullständig bild som möjligt av kyrkomiljöns utveckling rekommenderas att församlingen kompletterar befintlig sammanställning med uppgifter från egna arkiv. Material som kan vara värdefullt att gå igenom är arbetshandlingar, ritningar, fotografier, protokoll och dyl.

År	Händelse	Källa/referens
1400-tal	Kyrkan uppförs.	RAÄ:s byggnadsregister
Medeltid	Tillbyggnad av sakristia i norr samt vapenhus framför långhusets sydportal. Valv slås. Stjärnvalv vilande på pelare i kyrkorummet och sakristian. Enkelt kryssvalv i vapenhuset. Målningar i koret. Albertus Pictors skola. Vitputsade blindingar i gavlarnas rödputsade gavelrösten.	RAÄ:s byggnadsregister
Medeltidens slut	Det nederländska altarskåpet, triumfkrucifixet, korbänkarna och dopfunten samt pelare med fattigbössa tillkommer.	Nederluleå kyrka, Sveriges kyrkor/Norrbotten, Barbro Flodin, 1998
1558	Kyrkan utsattes för våld och taket "avbrann".	Nederluleå kyrka, Sveriges kyrkor/Norrbotten, Barbro Flodin, 1998
1654	Kyrkans tak spånades och tjärades.	Nederluleå kyrka, Sveriges kyrkor/Norrbotten, Barbro Flodin, 1998
1704	Kyrkan kalkslogs och vitlimmades av murmästaren Olof Persson, även en tegelslagerska från Umeå var verksam. Det framgår ej om det gällde kyrkans exteriör eller interiör.	Nederluleå kyrka, Sveriges kyrkor/Norrbotten, Barbro Flodin, 1998
1709-12	Predikstolen snidas av bildhuggaren Nils Jacobsson Fluur. Den medeltida ambon avlägsnas.	Nederluleå kyrka, Sveriges kyrkor/Norrbotten, Barbro Flodin, 1998
1740-talet	Två fönster tas upp i nordmuren samt utvidgning av de båda sydfönstren. Ny bänkinredning. Fler läktare tillkommer.	Nederluleå kyrka, Sveriges kyrkor/Norrbotten, Barbro Flodin, 1998
1745	Målningarna överkalkas.	Nederluleå kyrka, Sveriges kyrkor/Norrbotten, Barbro Flodin, 1998
1748-49	Korskranket och obeliskerna/korpyramiderna snidades av bildhuggaren Nils Berg, Luleå stad.	Nederluleå kyrka, Sveriges kyrkor/Norrbotten, Barbro Flodin, 1998
1750	Tjärning och rödfärgning av taken.	Nederluleå kyrka, Sveriges kyrkor/Norrbotten, Barbro Flodin, 1998
1756	Korskranket och obeliskerna/korpyramiderna målades av målaren I Ollongren.	Nederluleå kyrka, Sveriges kyrkor/Norrbotten, Barbro Flodin, 1998
1776-78	Rappning och rödfärgning av kyrkans exteriör. Västportal och nya fönster. Byggmästarna Olof Matsson Ahlman och Lars Eriksson Sundbohm.	Nederluleå kyrka, Sveriges kyrkor/Norrbotten, Barbro Flodin, 1998

1831	Beslut om att kyrkogården skulle rensas från stenar och "planeras". Lämpliga träd skulle planteras.	Nederluleå kyrka, Sveriges kyrkor/Norrbottnen, Barbro Flodin, 1998
1832	Det gamla "grafhuset" togs bort, ett målat plank med grindar av järnsmide uppfördes liksom två kortare staket och åtskilliga träd planterades på kyrkogården.	Nederluleå kyrka, Sveriges kyrkor/Norrbottnen, Barbro Flodin, 1998
1848	Ombyggnad av fönster.	RAÄ:s byggnadsregister
1850-51	Klocktornet uppförs. Lantmätare Erik Hollström.	Bebyggelsehistorisk tidskrift 22, 1991
1857	Spåntaket på bogårdsmuren togs bort och ersattes av en enkel torvtäckning.	Nederluleå kyrka, Sveriges kyrkor/Norrbottnen, Barbro Flodin, 1998
1862	Ny läktare i västpartiet uppfördes. Ny orgel, ritad 1860 av orgelbyggaren Johan Gustaf Ek, tillkom.	Nederluleå kyrka, Sveriges kyrkor/Norrbottnen, Barbro Flodin, 1998
1865	Ny begravningsplats togs i bruk ett stycke från kyrkan och den gamla kyrkogården användes inte längre som begravningsplats.	Nederluleå kyrka, Sveriges kyrkor/Norrbottnen, Barbro Flodin, 1998
1868	Kyrkkanna och rökelsekar, gåva från församlingen.	ATA
1899	Rivning av den halvt raserade bogårdsmuren. Muren ersattes av ett enkelt staket, bestående av tre parallella stänger av svartmålat järn.	ATA Nederluleå kyrka, Sveriges kyrkor/Norrbottnen, Barbro Flodin, 1998
1903-06	Bogårdsmuren runt kyrkogården revs och ersattes av ett järnstaket. En häck planterades innanför muren. På kyrkogården anlades gräsmattor med gångar och "förskönande planteringar".	Nederluleå kyrka, Sveriges kyrkor/Norrbottnen, Barbro Flodin, 1998
1905	Ny bänkinredning tillkom. Den ritades 1904 av John Wikberg, Luleå och omarbetades av arkitekt Fritz Eckert, ÖIÄ.	ATA
1907-09	Rivning av korets övre och nedre läktare. Restaurering av kalkmålningarna. Arkitekt Sigurd Curman, ÖIÄ.	RAÄ:s byggnadsregister ATA
1918	Ny värmeledning (varmkammare och eldningsrum under sakristian samt kanaler under kyrkans golv) för att minska nedsoeningen av kyrkans valvmålningar.	ATA
1921	Putsning av tornet samt målning av träöverbyggnaden. Utvidgning av kyrkogården.	ATA
1927	Restaurering av norra stigporten. Restaurering av tre epitafier.	ATA
1928	Omtäckning av bårhusets tak.	ATA
1929	Ombyggnad av skåpet i sakristian.	ATA
1930	Restaurering av västra stigporten efter ett förslag av länsarkitekten Eberhard Lovén.	ATA
1932	Bogårdsmur av fältsten med torvtäckning uppfördes.	ATA
1933	Klockställning och klocka från gamla skolan sätts upp på norra stigporten.	ATA

1934	Ytterligare utvidgning av kyrkogården.	ATA
1935	Restaurering. Bl a installeras elektriskt ljus och ny värmeanläggning.	ATA
1936-37	Invändig renovering efter program upprättat av länsarkitekt Eberhard Lovén. <ul style="list-style-type: none"> • Rengöring av kalkmålingarna. Alfred Nilsson • Ändring av bänkarnas riktning samt avkortning av bänkarna • Elektrisk belysning • Lampetter. Arkitekt Bertil Höök. 	RAÅ:s byggnadsregister ATA "Nederluleå kyrka" av Barbro Flodin
1941	Isolering av valven, med en beklädnad av gasbetong i kalkbruk, i värmebevarande syfte.	ATA
1943	Grundförstärkning av västra gavelmuren pga sprickbildning, som uppkommit av sättningar i grunden.	ATA
1944	Ommurning av skorsten. Taket tjärades efter att 4000 spån bytts ut.	Nederluleå kyrka, Sveriges kyrkor/Norrbottnen, Barbro Flodin, 1998
1945	Omputsning av klocktornet. Putsen består av kalkbruk med ett ytskikt av ädelputs.	ATA
1949	Utvidgning av kyrkogård åt öster. Förslag upprättat av Lotti Fridén.	ATA
1951	Högtalaranläggning installeras i kyrkans bänkar.	ATA
1953	Elektrisk värmeanläggning. Toalett under vapenhuset. På kyrkogården, runt kyrkan, lades gräsmattan om och en rensning av träd och buskar genomfördes.	ATA Nederluleå kyrka, Sveriges kyrkor/Norrbottnen, Barbro Flodin, 1998
1953	Förslag till borttagning av den gamla putsen på kyrkan och omputsning upprättades av civil ingenjör Sven Nycander.	Nederluleå kyrka, Sveriges kyrkor/Norrbottnen, Barbro Flodin, 1998
1954	Vid borttagning av putsen på kyrkan, visade sig murverket vara av så pass hög kvalitet, i murning och materialval, att de ursprungliga planerna att putsa om kyrkan frångicks.	Nederluleå kyrka, Sveriges kyrkor/Norrbottnen, Barbro Flodin, 1998
1955	Restaurering av svart mässhake.	ATA
1956	Restaurering av blå kalkduk från 1700-talet.	ATA
1957	Restaurering av svart antependium från 1824.	ATA
1960	Omfattande restaurering av predikstolen genomfördes av konstnären Frithiof Erichson.	Nederluleå kyrka, Sveriges kyrkor/Norrbottnen, Barbro Flodin, 1998
1962	Restaurering av rött kalkkläde från 1892.	ATA
1967	Rivning av skorstenen på kyrktaket. Installation av åskledaranläggning på kyrkan och klocktornet.	ATA Nederluleå kyrka, Sveriges kyrkor/Norrbottnen, Barbro Flodin, 1998
1969	Förstärkning av takstolar.	ATA
1969-1971	Invändig restaurering av kyrkan. Professor Erik Lundberg och arkitekt Uno Söderberg.	ATA Nederluleå kyrka, Sveriges

	<ul style="list-style-type: none"> • Arkeologisk undersökning av sakristian, koret och mittgången företogs • Ny golvkonstruktion med ny uppvärmningsanordning bestående av betongplatta med ingjutna rör för varmvatten • Vapenhuset och kyrkorummet belades med kalkstensplattor och sakristian fick golv av tegel. • Om- och tillbyggnad av altarbordet (med medeltida delar kvar i bordet) • Uppställning av korstolar • Ny elinstallation och ny armatur • Konservering av altarskåp. Konservator Sven Dalén, Stockholm • Rengöring och kalkning av väggar och valv samt rengjordes kalkmålningarna i koret av konservator Peter Tångeberg • Ny bänkinredning • Ny läktare uppfördes med underbyggnad innehållande serviceutrymmen, brudkammare och toaletter • Predikstolen och krucifixet konserverades av konservator Alf Hedman. 	kyrkor/Norrbotten, Barbro Flodin, 1998
1971	Ny stor orgel. Grönlunds orgelbyggeri.	RAÄ:s byggnadsregister
1973	Tillbyggnad av gravkapellet på kyrkogården.	ATA
1981	Installation av inbrottslarm.	ATA
1995	Breddning av infart till kyrkan (för räddningstjänsten). Grav påträffas i samband med breddning av infart. Undersökning av arkeologer.	ATA
1996	Ombyggnad av byggnad för bisättning på Gammelstads begravningsplats. Byggnaden är ursprungligen uppförd som förrådsbyggnad 1991. Tillstånd att konservera altarskåpet. Utfört av Tångeberg AB.	ATA
1997	Demontering av dörrar på bårhuset vid kyrkan.	Nbm
1998	Montering av ny ljudanläggning. Avkortning av de två bakersta bänkarna i södra och norra bänkkvarteret under läktarna till förmån för ett stolupplag.	Nbm
1999	Ny textilförvaring för mässkrudar i sakristian.	Nbm
2000	Tillstånd till stenläggning på kyrkogården	Nbm